

intelektualizmom. Zase lahko rečem, da se ne pridružujem niti tistim, ki se strastno, brez pridržka zavzemajo za takšno vrsto umetnosti, še manj pa seveda tistim, ki jo apriori hladno odklanjajo. Zakaj? Ravnati je treba, mislim, skladno s psihično in emotivno dispozicijo, ki je v človeku, in ne zamenjavati mogoče nadvse zanimive eksperimente s tisto iskreno spoznano ustvarjalno intenziteto, katere dosežke lahko sprejmemo kot polno, resnično umetnost. Torej je razumljivo, da mi je več kot tuje nekritično hlastavo prevzemanje na tujem zrastlih oblikovnih in miselnih kuriozitet in njihovo nasilno presajanje na domača tla. Nekaj drugega je seveda tenkočutno oplajanje ob velikih tujih zgledih, za katere je atribut pristnosti nesporen. Moderni svet se je resda zmanjšal, res se hitreje pretakajo različni vplivi iz dežele v deželo, res pa je tudi, da sta se svet in življenje neznansko zamotala. Prav zajemati iz velikanske temne in hkrati iskrive reke sodobne ustvarjalnosti, usvojiti, kar misliš, da je lahko tudi tvoje, in spojiti s tem, kar je samo tvoje, to, mislim, je edino pravilno in edino rodovitno.

Kar zadeva poezijo na Slovenskem, je slišati veliko očitkov, češ da je zastarela. Te puščice letijo predvsem na najmlajše ustvarjalce. Menda ne bo tako hudo. Saj si resnično nadarjeni poetje vztrajno in zmerom srečneje iščejo modernejši izraz, se lotevajo modernejše vsebine in klešejo modernejšo formo.

Cene Vipotnik

SRCE NI NEKAJ ZASTARELEGA

Preprosti, vsakomur dostopni pesniški jezik se je pri nas nekako preživel. Ta jezik je dosti dobro služil n. pr. našim partizanskim pesnikom, ni pa uporaben za slikanje subtilnejših občutij dandanašnjega človeka. Težko bi pri nas še našli pesnika, ki se tega ne bi vsaj zavedal. Sicer Slovenci nismo tako nagli kakor mladi modernisti na našem Jugu. Ti so se zaleteli predaleč in se zdaj — spametovani — že vračajo nazaj. Mi smo v prisvajanju novega preudarnejši, morda prepočasni, vendar sadovi novih stilnih prizadevanj počasi zore tudi pri nas.

Je pa na račun naše mlajše poezije kdaj slišati tudi pripombe, ki niso sprejemljive. Na primer, naj zavržemo čustvenost in skočimo v abstraktni intelektualizem. Meni se abstraktni intelektualizem zdi prav tako enostranski kot petošolska sentimentalnost. Iz samega sladkobnega sentimenta se težko rodi dobra pesem, a še težje se rodi iz suhega, abstraktnega umovanja. Pesem, ki v njej ni srca, ki v njej ni krvi, je lahko le brezkrvna. In kolikor po svetu je abstraktno intelektualne poezije, v glavnem tudi je brezkrvna. Je le nekakšna besedna alkimija, eksotična besedna ornamentika podobne vrste kot razne čire-čare dekorativnega slikarstva. In vendar takšna poezija utrujenemu izobražencu lahko prija. Prija mu prav zato, ker mu ne govori nič določnega, marveč ga z blestečimi besednimi obrati samo rahlo vznemirja — podobno kakor glasba. Da, tudi to je umetnost, a najvišje cene takšnemu pisanju ne prisojam. Resnično velika je poezija le takrat, kadar skozi magičnost besed preseva plamen duha ali pa žar resničnega čustva.

Slikovite metafore so v modernem pesništvu velikega pomena, večjega kakor rime in metrične sheme. Metrična pravila in rime stopajo v ozadje, toda pri nas so vendar še precej v veljavi in ne kaže, da bi veljavo kdaj

izgubile. Slovenski pesniški jezik menda teže pogreša klasične oblike kot neki drugi, že po naravi blagozvočnejši jeziki. Nekaj nam podobnega opaža pri Nemcih. Sodobni nemški pesniki se pri vsej svoji modernosti strogo držijo stare metrike in celo rim. Glavni vzrok za to je najbrž v sami trdoti nemščine, ki jo s tem blažijo.

Na koncu še ena misel: pesnik se z voljo lahko marsičemu priuči, a poglavitni je vendar talent. Zato bi govoriti o krizi naše poezije pomenilo isto, kot reči, da nimamo talentov, da nimamo mladih obetajočih pesnikov. Takšna trditev pa bi bila tvegana in obenem krivična nekaterim, ki vanje ni mogoče dvomiti.

Peter Levec

MODERNIZEM IN POEZIJA MLADIH

Pred časom se je precej govorilo in pisalo (in se še, čeprav manj hrupno) o modernizmu, o konservativnosti, o krizi v poeziji, o intelektualizmu, proti njemu, zanj in še o čem.

Jaz bi se porazgovoril samo o delčku teh vprašanj:

Med drugim naši mlajši generaciji, točneje »starejši mlajši«, še vedno in vedno znova očitajo, češ da hodi po že utrtih poteh Moderne, če ne celo po stopinjah pesnikov izpred nje.

Nisem advokat ne tega ne onega, vendar skromno mislim, da je ta le malo prehuda.

Nedvomno poezija mlajše generacije formalno in jezikovno temelji na Moderni — je pa čisto nekaj drugega. Povsem kaj drugega po vsebini in po osnovnem razpoloženju, ki ga izžareva. Pesniki te generacije so šli, eni starejši, drugi mlajši, vsi pa še skoraj otroci, skozi revolucijo, skozi dobo obnove z njenimi mladinskimi delovnimi brigadami, skozi čas velikih nasprotij, upov in tudi razočaranj. Iluzije o marsikaterih vrednotah, ki so tvorile človekovo etično hrbtenico, so se razpršile. In ravno ta človek, ki išče, ki se navdušuje, ki se dviga, pa spet pada v malodušje, je pogostna tema te poezije. Ta tema pa je nova, ni tista izpred leta 1900.

Če primerjamo to poezijo s poezijo v svetu, resda ne stopa z njo popolnoma v isti korak. Ni tako nervozna ne po vsebini ne po obliki, niti ni tako ekstremna. Pač zato, ker logično rase iz drugačne tradicije in iz naših razmer, ki so kljub revolucionarnim posegom v življenje naroda še vedno bolj ali manj idilične. Pri vsem tem pa ta poezija našo stvarnost, mislim, kar lepo izraža. Seveda ne z opisovanjem zunanjih faktov, ker poezija ni dnevnik in naposled to niti ni naloga lirike. Našo stvarnost najdeš med verzji, v občutju, v ozračju, ki pesem preveva, v problematiki, v pesnikovem pogledu na življenje, o katerem govori. Pravijo, da je pesnik aparat, ki nehote izraža atmosfero okolice in razmer, ki v njih živi. To atmosfero pa sodobni pesniški aparat nedvomno kaže.

Še o modernizmu, intelektualizmu ali kako se že temu reče.

Prepričan sem, da sodobna poezija mora zapustiti stara, varna, izhrojena pota. Sem za nov izraz, za nove forme, za nova estetska načela — sem pa tudi, in to predvsem, za zdrav razum in za zdravo logiko. Žonglirati z nerazumljivimi besedami, zahajati v ekstremnost, biti po vsi sili moderen, ker je